

НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Микола Васильович КОВАЛЕНКО,

здобувач вищої освіти третього освітньо-наукового рівня (доктор філософії з Права) Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського “Харківський авіаційний інститут”
<https://orcid.org/0000-0002-8232-3158>
m.v.kovalenko@khai.edu

Науковий керівник: *Стародубцев А. А., докт. юрид. наук, доцент, професор закладу вищої освіти кафедри права гуманітарно-правового факультету Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського “Харківський авіаційний інститут”*

Воєнний стан — це такий порядок життя в державі, під час якого частково обмежуються конституційні права і свободи людини, громадянина та юридичних осіб. Воєнний стан в країні передбачає особливий порядок функціонування держави, а отже і суб'єктів надання адміністративних послуг. Таким чином, виникають питання щодо можливості надання або ж отримання певних адміністративних послуг.

Згідно зі статтею 40 Конституції України, кожен має право письмово або особисто звертатися із індивідуальною чи колективною скаргою до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб цих органів, а вони, у свою чергу, зобов'язані розглянути скаргу та надати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк [1].

Відповідно до Закону України про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні” від 24 лютого 2022 року №2102-IX суб'єкт звернення має право на отримання адміністративних послуг навіть у період воєнного стану [2].

Відповідно до статті 64 Конституції України, статей 12 та 20 Закону України “Про правову систему воєнного стану”, Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64 “Про введення воєнного стану в Україні”, Кабінет Міністрів України постановив [3]:

– На період дії воєнного стану в Україні, зупинити строки надання адміністративних послуг суб'єктом надання;

– На період дії воєнного часу, припинити видачу дозвільним органом документів дозвільного характеру;

– Після припинення чи скасування воєнного стану на певній території України, поновити зупинені строки впродовж місяця.

12 травня 2022 року Верховна Рада України прийняла Закон “Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування в умовах воєнного стану”, відповідно до

чого центральна влада громад, у яких центри надання адміністративних послуг розташовані на територіях, де ведуться бойові дії, може самостійно визначати особливості надання різних послуг. Також варто зауважити, що строки звернення та надання послуг зупиняються, якщо звісно це не передбачено Постановою Кабінету Міністрів України [4].

Адміністратори центрів надання адміністративних послуг, посадові особи органів самоврядування, переміщені з районів, де велися бойові дії, мають право переважного призначення без конкурсу на вакантні посади у місцеві органи самоврядування, за наявності громадянства України, освіти та досвіду роботи [5].

Також, на сьогодні відомо, що на території, де ведуться бойові дії, відновлено роботу державних реєстрів та є можливість надання наступних адміністративних послуг [6]:

- паспортних послуг (ЄДРЗ) з 13 квітня 2022 року;
- водійських посвідчень (ЄДРМУ) з 2 травня 2022 року);
- реєстрація бізнесу з 1 червня 2022 року (Національний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань);
- реєстрація нерухомого майна з 6 червня 2022 року (Національний реєстр прав на нерухоме майно).

Посадові особи мають право здійснювати реєстраційні дії відносно фізичних осіб-підприємців, усіх видів юридичних осіб та громадських формувань, а також приймати рішення про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, якщо, звісно, переліком не врегульовані дані обмеження. Державна реєстрація вище перелічених груп може проводитися на підставі електронних документів, створених відповідно до законодавчих вимог, надісланих заявником державному реєстратору, посадовим особам електронною поштою або ж з використанням інших засобів зв'язку. Електронні копії паперових документів приймаються за наявності кваліфікованого електронного підпису заявника [7].

Якщо переліком не врегульовані певні обмеження, тоді державна реєстрація проводиться невідкладно після надходження усіх необхідних документів, незалежно від місцезнаходження об'єкта нерухомого майна, юридичної особи, фізичної особи - підприємця або ж громадського формування. Не справляється адміністративний збір за державну реєстрацію благодійних організацій та громадських формувань, які створені заради надання допомоги [5]:

- Збройним Силам України;
- іншим військовим організаціям;
- правоохоронним органам;
- органам цивільного захисту;
- громадам добровільно утворених територій;
- особам, які гарантують забезпечення національної безпеки та оборони;
- особам, що стримують іноземну збройну агресію;
- особам, що постраждали або можуть постраждати від такої збройної агресії.

Задля спрощеного надання адміністративних послуг державного та публічного сектору – активували та покращили веб-портал Дія (скорочено від

“Держава і Я”). Він складається з урядового порталу та мобільного додатку (застосунку) під державним брендом Дія, створений Міністерством цифрової трансформації України. Додаток дозволяє зберігати такі документи, як: водійські права, внутрішні та закордонні паспорти, а також інші документи у власному телефоні, а також передавати їх копії задля отримання банківських чи поштових послуг, поселення в готелі або ж інших різних життєвих ситуацій. Варто зауважити, що завдяки порталу Дію можна отримати доступ до державних послуг, як-от [8, с. 13]:

- ЄМалятко - комплексна послуга, пов'язана з народженням дитини, яка об'єднує до 9 державних послуг від різних органів влади;
- Зареєструвати бізнес та ФОП онлайн;
- Сплатити податки та подати звітність;
- Підписати будь-які документи;
- Змінити місце реєстрації та багато іншого.

Відповідно до заяв Міністерства вже у 2024 році планують перевести 100% державних послуг до порталу Дія. Станом на травень 2022 року у додатку та на порталі зареєстровано більше 17 мільйонів користувачів. Також на порталі у вільному доступі знаходиться 72 сервіси, у застосунку ж – 9 сервісів і 15 цифрових документів [9, с. 174].

Також вже у 2022 році була розроблена Дія Центри – мережа центрів надання адміністративних послуг, вони мають єдині стандарти щодо якості послуг, такі як: зручно, швидко, просто та захищено [10].

Загалом в Україні за офіційними даними нараховується більше 1,5 тисяч адміністративних послуг. Надання простих адміністративних послуг у багатьох інших країнах зазвичай займає 5-10 хвилин, у той час, як в Україні цей процес займає місяць походів до різних органів державної влади та зібрання довідок.

Громадяни найбільше скаржаться на складну та тривалу процедуру отримання послуг. В основному проблема існує саме тому, що офіси держустанов розташовані і різних місцях, через це громадянину доводиться виконувати функцію кур'єра, що стосується комунікації між ними. Візьмемо до уваги наступний приклад: після народження дитини, необхідно відвідати три різних інстанції [11, с. 72]:

- РАЦС, аби зареєструвати факт народження дитини;
- Зазвичай ЖЕК для того, щоб зареєструвати місце проживання дитини в міграційній службі;
- Відділ соціального захисту населення для того, аби розпочати процедуру отримання допомоги у соціальній службі.

Сучасній системі надання адміністративних послуг, відносно зручності для приватних осіб, властива велика кількість проблем об'єктивного та суб'єктивного характеру. Деякі недоліки навіть є законними з погляду законодавства [12, с. 13]:

1) Адміністративні органи розташовані територіально віддалено один від одного, що призводить до витрачання значних зусиль особи, якій потрібно їх відвідувати;

2) У великій кількості органів встановлено обмеження щодо днів та годин прийому громадян, так звані “прийомні” та “неприйомні” години, які зазвичай встановлюють без урахування зручності для клієнтів;

3) Громадяни обмежені у своїх знаннях щодо надання адміністративних послуг, оскільки відсутня достатня інформація про порядок їх отримання та надання;

4) Надання певних послуг займає необґрунтовано довгий термін;

5) Часте фактичне змушення осіб до отримання супутніх платних послуг, таких як ксерокопіювання, консультування, сплати “благодійних” внесків, оформлення відносин через своєрідні “договори”.

Підсумовуючи все вищезазначене, хочеться звернути увагу на те, що попри введення воєнного стану, бойові дії на багатьох територіях України, часті масовані ракетні обстріли – система надання адміністративних послуг функціонує стабільно. Навіть за таких незручних і складних умов продовжується як особисте, так і онлайн надання адміністративних послуг усім, хто цього потребує. Я вважаю, що аби підняти рівень надання адміністративних послуг необхідно:

– спростити та модернізувати систему надання адміністративних послуг;

– забезпечити вчасне надання адміністративних послуг;

– гарантувати вільний доступ до адміністративного органу в момент, коли необхідно отримати адміністративні послуги, а також безперешкодне та безкоштовне отримання бланків та інших формулярів, які потрібні для звернення;

– затвердити обґрунтовану та доступну вартість надання адміністративних послуг, та забезпечити достатню кількість інформації щодо цього;

– забезпечити прозорість та відкритість процесу надання адміністративних послуг, аби кожен бажаючий міг безперешкодного отримати інформацію щодо надання адміністративних послуг, як на офіційних сайтах, так і у додатках або порталах, як от Дія.

На мою думку, якщо взяти до уваги мої пропозиції щодо процесу надання послуг, то якість з легкістю можна буде покращити, що гарантуватиме високий рівень надання адміністративних послуг в Україні.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Редакція від 01.01.2020. URL: <http://surl.li/lwrs> (дата звернення: 26.01.2023).

2. Про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні”: Закон України від 24.02.2022. № 2102-IX. URL: <http://surl.li/ccssz> (дата звернення: 26.01.2023).

3. Про зупинення строків надання адміністративних послуг та видачі документів дозвільного характеру: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 р. № 165. Редакція від 12.07.2022. URL: <http://surl.li/bsyvb> (дата звернення: 26.01.2023).

4. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану: Закон України від 12.05.2022 р. № 2259-IX. URL: <http://surl.li/saxcq> (дата звернення: 26.01.2023).

5. Як працюють центри надання адміністративних послуг у воєнний час? Верховна Рада України. URL: <http://surl.li/eopak> (дата звернення: 26.01.2023).

6. Роз'яснення щодо функціонування деяких особливостей надання адміністративних послуг на період дії воєнного стану та протягом одного місяця після його припинення чи скасування. Миколаївська міська рада. URL: <http://surl.li/eopbp> (дата звернення: 26.01.2023).

7. Деякі питання державної реєстрації в умовах воєнного стану та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 164 : Постанова від 06.03.2022 р. № 206. URL: <http://surl.li/bpziy> (дата звернення: 26.01.2023).

8. Муленко В. Діджиталізація сфери послуг України під час військового стану. *III міжнародна науково-практична конференція учених та студентів "Цифрова економіка як фактор інновацій та сталого розвитку суспільства"*, м. Київ, 6–7 груд. 2022 р. С. 13. URL: <http://surl.li/eoreh> (дата звернення: 26.01.2023).

9. Кожушко О. О. Переваги та проблеми впровадження і застосування електронних адміністративних послуг в Україні. *V Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої світлій пам'яті доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова*, м. Хмельницький, 17.06.2022 р. С. 173-175. URL: <http://surl.li/eorfi> (дата звернення: 26.01.2023).

10. Що таке Дія центри? URL: <http://surl.li/eorgv> (дата звернення: 26.01.2023).

11. Буханевич О. М. Проблеми надання адміністративних послуг в Україні. 14-те вид. Наук. вісн. Міжнар. гуманітар. ун-ту, 2015. С. 71-73. URL: <http://surl.li/eqxmb> (дата звернення: 26.01.2023).

12. Проблеми законодавства і практики у сфері надання адміністративних послуг. U-LEAD. С. 26. URL: <http://surl.li/eqxms> (дата звернення: 26.01.2023).